

Kirje

9.4.2025

VN/20007/2024
VN/20007/2024-VM-6

Valtiovarainministeriön lausunto: Hallituksen esitys EU:n akkuasetuksen täydentämisestä sekä sähkö- ja elektroniikkalaiteromua koskevan direktiivin muutoksen täytäntöönpanemista koskevaksi lainsäädännöksi

Esityksessä esitetään jätelain muuttamista Euroopan unionin akkuasetuksen (EU 2023/1542) II vaiheen sekä sähkö- ja elektroniikkaromua koskevan direktiivin eli ns. SER-direktiivin muutoksen (EU 2024/88) täytäntöönpanemiseksi. Lisäksi ympäristönsuojelulakiin ja sähköturvallisuuslakiin tehtäisiin muutokset. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian ja ilmeisesti jo ennen valtion aluehallintouudistuksen (HE 13/2025) voimaantuloa.

Akkuasetuksen täytäntöönpano edellyttäisi jätelain muuttamista pääosin tuottajavastuuta koskevien säännösten osalta. Akkuasetuksen mukaisena tuottajavastuuta valvovana viranomaisena toimisi Pirkanmaan ELY-keskus, jonka työtehtävien arvioidaan lisääntyvän ”merkittävällä tavalla” akkuasetuksen tuottajavastuusäännösten tullessa voimaan. Toisaalta Pirkanmaan ELY-keskus valvoo jo voimassa olevan jätelain mukaisesti tuottajavastuun toteuttamista. Pirkanmaan ELY-keskus on arvioinut lisäresurssitarpeensa 2 henkilötövuodeksi (vuositasolla 80 000 €) ja tietojärjestelmiin tehtävien muutosten kertaluontoiset kustannukset 150 000 € ja vuosittaiset ylläpitokustannukset 15 000 €. Lisäresurssitarve ei liittynyt niinkään tuottajavastuun valvontatehtävien muuttumisesta kuin akkujätteen määrän lisääntymiseen. Komissio on arvioinut akkujen kysynnän 14-kertaistuvan vuodesta 2018 vuoteen 2030. (HE-luonnos, s. 8)

Esityksessä kuitenkin ehdotetaan, että valtion tuottavuusohjelman toimeenpanon vuoksi Pirkanmaan ELY-keskuksen resursointi hoidettaisiin uudelleenkohdentamalla nykyisiä määrärahoja. (HE luonnos, s. 20)

SER-direktiivin muutoksen toimeenpanolla muutettaisiin sähkö- ja elektroniikkalaiteromun kustannusvastuun jakautumista tuottajien ja jätteen haltijoiden välillä. Ehdotuksen mukaan tuottajan olisi otettava jätehuoltojärjestelmänsä myös kustannusvastuunsa ulkopuoliset, toimialaansa kuuluvat laitteet. Ehdotus vaikuttaisi aurinkosähköpaneelista peräisin olevan jätteen ja avoimeen soveltamisalaan kuuluvista sähkö- ja elektroniikkalaitteista peräisin olevan jätteen keräämiseen, käsittelyyn ja hyödyntämiseen. Pirkanmaan ELY-keskus valvoo jo nykyisin sähkö- ja elektroniikkalaiteromun tuottajavastuuta. Muutos edellyttäisi esityksen mukaan viranomaisen ohjeistusten päivityksiä ja mahdollisesti pienehköjä raportointilomakkeiden muutoksia, joiden kustannukseksi Pirkanmaan ELY-keskus arvioi 20 000 euroa.

Esityksen osiossa 11.1 (Esityksen riippuvuus muista esityksistä) todetaan, että ympäristöministeriössä on samanaikaisesti (vuoden 2025 aikana) valmistelussa tämän hallituksen esityksen lisäksi ainakin kaksi muuta jätelain muutosta koskevaa esitystä. Valtiovarainministeriö viittaa hallituksen esityksen laatimisohejiisiin:

Eduskunnalle on annettava täsmälliset tiedot niistä mahdollisista muista hallituksen esityksistä, jotka sen on otettava huomioon nyt puheena olevaa esitystä käsitellessään. Tämä on tarpeen, jotta eduskunta voi päättää asioiden käsittelemisen

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Valtioneuvosto

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

järjestyksestä. Jaksossa on mainittava jo annetut ja valmisteilla olevat esitykset, joista esillä-olevan esityksen eduskuntakäsittely tai esitykseen sisältyvien lakien voimaantulo voi riippua.

Jos jo eduskunnan käsiteltävänä oleviin tai esillä olevan esityksen kanssa samanaikaisesti annettaviin hallituksen esityksiin sisältyy ehdotuksia samojen lainkohtien muuttamisesta kuin esillä olevassa esityksessä, lainkohdat on yksilöitävä. Jos esitysten keskinäinen riippuvuus voi johtaa jonkin lain voimaantulon siirtymiseen suunniteltua myöhemmäksi, myös tästä on tehtävä selkoa.

Lausunnolla olevassa esityksessä ehdotetaan tehtäviä Pirkanmaan ELY-keskukselle ja muutoksia osittain samoihin jätelain pykäliin, joita eduskunta parhaillaan käsittelee osana aluehallintouudistusta koskevan esityksen HE 13/2025 käsittelyä ja joissa ELY-keskusten jätelain mukaiset tehtävät säädetään Lupa- ja valvontaviraston tehtäviksi. Ympäristöministeriön tulisi selvittää ja huomioida tässä esityksessä sekä selostaa jaksossa 11.1, millaisella säädöstekniikalla muutos on toteutettavissa ja yhteensovitettavissa aluehallintouudistusta koskevan esityksen kanssa.

Valtiovarainministeriö kiinnittää lisäksi huomiota kaikkien ympäristöasioissa yhdenaikaisesti vireillä olevien säädösehdoitusten lukumäärään. Valtiovarainministeriö tiedon mukaan nyt lausunnolla olevan esityksen ja aluehallintouudistuksen kattamien ympäristöministeriön hallinnonalan lakien lisäksi vireillä ovat ainakin seuraavat esitykset, joilla olisi vaikutusta aluehallintouudistuksessa perustettavan Lupa- ja valvontaviraston tehtäviin:

- Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta (ns. yhden luukun periaatetta koskeva esitys)
- Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta (ympäristö-lupamääräysten tarkistamismenettely)
- Teollisuuspäästödirektiivin edellytysten tarkistaminen: muuttaa YSL liitetaulukkoa direktiivilaitosten osalta (akkuteollisuus, kaivosteollisuus)
- HE 189/2024 Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi. Hyväksytty, ei vahvistettu. Tulossa voimaan ilmeisesti 1.5.2025.

Valtiovarainministeriö pitää suunnittelun kannalta haasteellisena ja ei-toivottavana, että Lupa- ja valvontavirastoon siirtyviä tehtäviä koskevat esitykset ovat hajallaan eikä esitysten taloudellisia vaikutuksia pystytä tarkastelemaan kokonaisuutena. Myös ympäristöasioiden käsittelyn organisoiminen Lupa- ja valvontavirastossa voi olla vaikeaa, jos näkymä ympäristöosaston tehtävien kokonaisuuteen täytyy rakentaa joukosta irrallisia hallituksen esityksiä merkittävässä organisaatiomuutoksessa. Olisi erittäin toivottavaa, että ympäristöalan hallituksen esityksiä koottaisiin laajemmiksi kokonaisuuksiksi ja esityksissä pystyttäisiin arvioimaan sekä aineellisten ympäristövaatimusten muutoksia että organisaatiomuutoksen vaikutuksia asioiden käsittelyyn ja resurssitarpeisiin kokonaisuutena.

Osastopäällikkö Katju Holkeri

Lainsäädäntöneuvos Elina Isoksela

Liitteet

Jakelu

YM Ympäristöministeriö

Tiedoksi

VN/20007/2024-VM-6

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: